

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาในเรื่อง การค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย : ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าและการป้องกันและปราบปรามของกรมศุลกากรเป็นการศึกษาที่เน้นรูปแบบของการค้าชายแดนจังหวัดเชียงรายทั่วไป และการค้าชายแดนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าและการป้องกันและปราบปรามของกรมศุลกากร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม แบ่งเป็นผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนทางการค้าในจังหวัดเชียงราย จำนวน 120 ราย และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 92 ราย ใช้วิธีการศึกษาโดยการออกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้ตัวอย่างแบบเจาะลึก (In-depth Interview) แต่ละกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาที่ได้นำเสนอออกเป็น 5 หัวข้อ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ข้อมูลทั่วไป ลักษณะและรูปแบบทางการค้า ปัญหาและอุปสรรคของการค้าและปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้า ผลกระทบทางการค้าจากมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้า และความคิดเห็นและการปรับตัวของผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ต่อโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐ

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 120 ราย ประกอบไปด้วยข้อมูลของ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ดังนี้คือ

1) เพศ

ผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงรายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า เป็นเพศชายร้อยละ 53.3 และเป็นเพศหญิงจำนวนร้อยละ 46.7 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

2) อายุ

ผลการศึกษาผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงรายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จำนวนที่มากที่สุดของกลุ่มตัวอย่างคือร้อยละ 40.8 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาจำนวนร้อยละ 26.7 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และที่มีอายุน้อยที่สุดและมีจำนวนน้อยที่สุดคืออายุที่มากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวนร้อยละ 1.7 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

3) ระดับการศึกษา

ในระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย พบว่า เป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวนร้อยละ 32.5 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนร้อยละ 31.7 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรและอนุปริญญา มีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 8.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. เพศ	(120)	(100)
-ชาย	64	53.3
-หญิง	56	46.7
2. อายุ	(120)	(100)
- น้อยกว่า 30 ปี	30	25.0
- ระหว่าง 31-40 ปี	49	40.8
- ระหว่าง 41-50 ปี	32	26.7
- ระหว่าง 51-60 ปี	7	5.8
- มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	2	1.7
3. การศึกษา	(120)	(100)
- ประถมศึกษา	18	15.0
- มัธยมศึกษาตอนต้น	38	31.7
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตร	10	8.3
- อนุปริญญา	10	8.3
- ปริญญาตรี	39	32.5
- สูงกว่าปริญญาตรี	5	4.2

ที่มา : จากการศึกษา

4) ระดับรายได้ต่อเดือน

ระดับรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย พบว่าผู้ประกอบการจะมีรายได้ในระหว่าง 30,000 – 50,000 บาทต่อเดือนเป็นสัดส่วนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง คือมีจำนวนร้อยละ 32.5 รองลงมาได้แก่รายได้ในระหว่าง 10,001 – 30,000 บาท จำนวนร้อยละ 25.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุดคือมากกว่า 70,000 บาทต่อเดือนขึ้นไปมีจำนวนร้อยละ 22.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระดับรายได้ของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เกิน 10,000 บาท	17	14.2
- ระหว่าง 10,001-30,000 บาท	30	25.0
- ระหว่าง 30,001-50,000 บาท	39	32.5
- ระหว่าง 50,001-70,000 บาท	7	5.8
- มากกว่า 70,000 บาทขึ้นไป	27	22.5
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

4.2 ลักษณะโครงสร้างและรูปแบบทางการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ลักษณะและรูปแบบทางการค้าหรือการประกอบธุรกิจ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาสามารถแบ่งข้อมูลออกได้เป็น 9 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 เป็นประเภทของธุรกิจหรือการค้าที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกสินค้าของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย พบว่าจากกลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการจะประกอบธุรกิจทั้งในการนำเข้าและส่งออกเป็นจำนวนมากที่สุด คือจำนวนร้อยละ 38.3 รองลงมาเป็นธุรกิจเฉพาะการส่งออกเพียงอย่างเดียวจำนวนร้อยละ 35.0 และธุรกิจที่เป็นงานบริการ เช่น การขนส่ง และธุรกิจประเภทตัวแทนหรือนายหน้าทางการค้า เช่น ตัวแทนออกของ (Shipping) ผู้จำหน่ายรายย่อยที่รับสินค้ามาจากผู้นำเข้า จะมีจำนวนการประกอบธุรกิจเท่ากับร้อยละ 10.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ประเภทธุรกิจของผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย

ประเภทของธุรกิจ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ธุรกิจเฉพาะการนำเข้า	8	6.7
- ธุรกิจเฉพาะการส่งออก	42	35.0
- ธุรกิจการนำเข้าและส่งออก	46	38.3
- ตัวแทน / นายหน้า	12	10.0
- งานบริการ	12	10.0
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นมูลค่าของธุรกิจหรือการค้า โดยเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่ามูลค่าของธุรกิจหรือการค้าของผู้ประกอบการจะมีมูลค่าของธุรกิจหรือการค้าที่เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกันคือผู้ประกอบการ จำนวนร้อยละ 28.4 จะประกอบธุรกิจหรือเกี่ยวข้องกับการค้าที่มีมูลค่าระหว่าง 10,000 – 100,000 บาทต่อเดือน ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 25.8 ประกอบธุรกิจมูลค่าระหว่าง 100,001 – 500,000 บาทต่อเดือน และผู้ประกอบการร้อยละ 22.5 ประกอบธุรกิจมูลค่ามากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 มูลค่าของธุรกิจหรือการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

มูลค่าของธุรกิจหรือการค้าโดยเฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- น้อยกว่า 10,000 บาท	3	2.5
- ระหว่าง 10,000 - 100,000 บาท	34	28.4
- ระหว่าง 100,001 - 500,000 บาท	31	25.8
- ระหว่าง 500,001 - 1,000,000 บาท	25	20.8
- มากกว่า 1,000,000 บาทขึ้นไป	27	22.5
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 3 เป็นรายได้ที่ได้รับจากธุรกิจหรือการค้าโดยเฉลี่ยต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย พบว่ารายได้ที่ได้รับจากธุรกิจหรือการค้าโดยเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการที่เป็นสัดส่วนมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง คือจำนวนร้อยละ 46.7 จะมีรายได้อยู่ในระหว่าง 10,000 – 50,000 บาท ส่วนผู้ประกอบการที่มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุด ก็มากกว่า 500,000 บาทขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 16.6 ในขณะที่กลุ่มที่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำสุดคือน้อยกว่า 10,000 บาท มีจำนวนร้อยละ 8.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 รายได้ของธุรกิจหรือการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

รายได้ของธุรกิจหรือการค้าโดยเฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- น้อยกว่า 10,000 บาท	10	8.3
- ระหว่าง 10,000 - 50,000 บาท	56	46.7
- ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาท	17	14.2
- ระหว่าง 100,001 - 500,000 บาท	17	14.2
- มากกว่า 500,000 บาทขึ้นไป	20	16.6
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 4 เป็นระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการพบว่าผู้ประกอบการส่วนมากจะมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าอยู่ในระหว่าง 1-10 ปี โดยแบ่งเป็นผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 54.2 มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าอยู่ในระหว่าง 1-5 ปี ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 35.8 มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าอยู่ในระหว่าง 6-10 ปี ส่วนระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าที่นานที่สุดจะอยู่ในระหว่าง 21 – 30 ปี โดยมีผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 2.5 ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจหรือการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัด
เชียงราย

ระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจหรือการค้า	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ระหว่าง 1-5 ปี	65	54.2
- ระหว่าง 6-10 ปี	43	35.8
- ระหว่าง 11-20 ปี	9	7.5
- ระหว่าง 21- 30 ปี	3	2.5
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 5 เป็นชนิด ประเภทของสินค้า หรือรูปแบบทางธุรกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 รายนั้น กลุ่มตัวอย่างแต่ละรายจะประกอบการค้าในชนิด ประเภทของสินค้าหรือธุรกิจได้มากกว่าหนึ่งประเภท ผลการศึกษาพบว่า สินค้าประเภทเครื่องอุปโภค/บริโภค มีผู้ประกอบการอยู่สูงสุดถึงร้อยละ 57.6 รองลงมาเป็นสินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตรมีผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 35.0 ส่วนรูปแบบทางธุรกิจจะเป็นงานทางด้านบริการ ตัวแทนทางการค้าหรือนายหน้า มีผู้ประกอบการร้อยละ 20.0 ของกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ชนิด ประเภทของสินค้าหรือรูปแบบทางธุรกิจของผู้ประกอบการค้าชายแดนใน
จังหวัดเชียงราย

ชนิด ประเภทของสินค้าหรือรูปแบบทางธุรกิจ	ผู้ประกอบการค้าชายแดน		
	จำนวนรวม (ราย)	จำนวนผู้ประกอบการ	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
- สินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตร	120	42	35.0
- สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า	120	20	16.6
- สินค้าประเภทเครื่องอุปโภค/บริโภค	120	69	57.6
- สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม/สิ่งทอ	120	37	30.8
- งานบริการ/ตัวแทนทางการค้า/นายหน้า	120	24	20.0

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 6 จากการค้าชายแดนของจังหวัดเชียงรายที่มีการค้ากับประเทศคู่ค้าสามประเทศคือ ประเทศพม่า ลาว และจีน(ตอนใต้) พบว่าจำนวนประเทศคู่ค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนใน จังหวัดเชียงรายที่ทำการค้ากับประเทศคู่ค้าทั้งสามประเทศมีจำนวนร้อยละ 36.7 ทำการค้ากับคู่ค้า สองประเทศจำนวนร้อยละ 33.3 และทำการค้ากับคู่ค้าเพียงประเทศเดียวมีจำนวนร้อยละ 30.0 ดัง แสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนประเทศคู่ค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

จำนวนประเทศคู่ค้า	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
- หนึ่งประเทศ	36	30.0
- สองประเทศ	40	33.3
- สามประเทศ	44	36.7
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 7 เป็นรูปแบบการติดต่อทางธุรกิจหรือทางการค้า ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย พบว่าผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 53.3 ใช้การติดต่อในรูปแบบของธุรกิจทั่วไป ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 38.3 ใช้การติดต่อในรูปแบบของความสัมพันธ์ส่วนตัว ส่วนที่เหลืออีกจำนวนร้อยละ 8.3 เป็นการติดต่อทางธุรกิจหรือการค้าโดยผ่านทางตัวแทนทางการค้า ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 รูปแบบการติดต่อทางธุรกิจของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

รูปแบบการติดต่อทางธุรกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
- การติดต่อโดยความสัมพันธ์ส่วนตัว	46	38.3
- ติดต่อผ่านทางตัวแทนการค้า	10	8.3
- ติดต่อในรูปแบบของธุรกิจทั่วไป	64	53.3
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 8 เป็นการใช้จ่ายช่องทางผ่านทางการค้าของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ที่ใช้ช่องทางทางการค้าผ่านทางจุดผ่านแดนถาวร จุดผ่อนปรน และจุดผ่านแดนชั่วคราว ในเขตสามอำเภอของจังหวัดเชียงรายเป็นช่องทางผ่านทางการค้า และจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการจำนวน 120 ราย ซึ่งแต่ละรายจะใช้ช่องทางผ่านทางการค้าได้มากกว่าหนึ่งช่องทางพบว่าช่องทางผ่านทางการค้าในอำเภอเชียงแสน มีผู้ประกอบการใช้เป็นช่องทางผ่านทางการค้ามากที่สุด เป็นจำนวนร้อยละ 67.5 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือใช้ช่องทางผ่านทางการค้าอำเภอแม่สายจำนวนร้อยละ 48.3 และผู้ประกอบการจะใช้ช่องทางผ่านทางการค้าอำเภอเชียงของน้อยที่สุดคือจำนวนร้อยละ 28.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ช่องทางผ่านทางการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ช่องทางผ่านทางการค้า	ผู้ประกอบการค้าชายแดน		
	จำนวนรวม (ราย)	จำนวนผู้ใช้ช่องทางการค้า	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
- อำเภอแม่สาย	120	58	48.3
- อำเภอเชียงแสน	120	81	67.5
- อำเภอเชียงของ	120	34	28.3

ที่มา : จากการศึกษา

ส่วนที่ 9 เป็นการทำธุรกรรมทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาที่ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือช่องทางชำระหรือรับชำระเงินทางธุรกิจหรือการค้า และการใช้สกุลเงินในการทำธุรกิจหรือการค้า ดังนี้

1) ช่องทางการชำระ/รับชำระเงินของผู้ประกอบการ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 ราย โดยแต่ละรายตัวอย่างสามารถใช้ช่องทางชำระ/รับชำระเงินได้มากกว่าหนึ่งช่องทางนั้น จะเห็นว่าช่องทางชำระ/รับชำระเงินทางธุรกิจหรือการค้ามีการใช้เงินสดเป็นจำนวนมากที่สุด คือจำนวนร้อยละ 80 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นการใช้ระบบโพลีกัน ซึ่งจะไม่ผ่านระบบสถาบันการเงินจำนวนร้อยละ 10.0 และการผ่านระบบหักบัญชีระหว่างคู่ค้าและการผ่านระบบตัวแทนหักบัญชี (Clearing Agent) ซึ่งเป็นระบบการทำธุรกรรมที่เป็นมาตรฐานสากล มีผู้ประกอบการที่ใช้จำนวนเพียงร้อยละ 6.7 และ 5.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้นดังแสดงในตารางที่ 4.11

2) การใช้สกุลเงินในการประกอบธุรกิจหรือการค้า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถที่จะเลือกใช้สกุลเงินได้มากกว่าหนึ่งสกุลนั้น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสกุลเงินบาทยังคงเป็นสกุลเงินหลักที่มีการใช้มากที่สุดถึงร้อยละ 95.8 รองลงมาคือสกุลเงินหยวนที่มีผู้ใช้จำนวนร้อยละ 40.0 ส่วนสกุลเงินจ๊าด และเงินกีบจะมีใช้น้อยมาก ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

การทำธุรกรรมทางการเงิน	ผู้ประกอบการค้าชายแดน		
	จำนวนรวม (ราย)	จำนวนผู้ทำธุรกรรมการเงิน	
		จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ช่องทางการชำระ/รับชำระเงินทางธุรกิจ			
- ผ่านระบบสถาบันการเงินในประเทศ	120	10	8.3
- ผ่านระบบตัวแทนหักบัญชี (Clearing Agent)	120	6	5.0
- ผ่านระบบหักบัญชีระหว่างคู่ค้า	120	8	6.7
- ผ่านระบบโพยก๊วน	120	12	10.0
- การใช้เงินสด	120	96	80.0
2. สกุลเงินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ			
- สกุลเงินบาท	120	115	95.8
- สกุลเงินจ๊าด	120	5	4.2
- สกุลเงินกีบ	120	2	1.7
- สกุลเงินหยวน	120	48	40.0

ที่มา : จากการศึกษา

4.3 ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนและปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้า

ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงราย ในการศึกษาแบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้าน คือปัญหาทางด้านการค้าชายแดนโดยทั่วไป ปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร และปัญหาทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ สำหรับ

ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาที่ได้รับแบ่งออกเป็นปัจจัยหรือสาเหตุของการลักลอบ มูลค่าและแนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้า ดังนี้คือ

1) ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน

ก. ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าชายแดนโดยทั่วไป

ก.1 ในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าชายแดนโดยทั่วไป ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงรายจำนวน 120 ราย ซึ่งแต่ละรายจะมีปัญหาของการค้าชายแดนทั่วไปได้มากกว่าหนึ่งปัญหานั้น ปัญหาที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือปัญหาในเรื่องของการแข่งขันในตลาดซึ่งเป็นปัญหาของระบบการค้าโดยเสรี มีผู้ประกอบการที่เห็นว่าเป็นปัญหาถึงร้อยละ 68.3 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นปัญหาของข้อจำกัดในการนำเข้าหรือส่งออกของสินค้าบางชนิด โดยมีผู้ประกอบการที่เห็นว่ามีปัญหาทางด้านนี้จำนวนร้อยละ 62.5 และปัญหาในเรื่องของความไม่สงบบริเวณชายแดนเป็นปัญหาที่มีความเห็นน้อยที่สุดคือจำนวนร้อยละ 35.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน โดยทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนโดยทั่วไป	ผู้ประกอบการค้าชายแดน		
	จำนวนรวม (ราย)	จำนวนที่เห็นว่าเป็นปัญหา	
		จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- การปิดจุดผ่านแดน	120	45	37.5
- การแข่งขันในตลาด	120	82	68.3
- ข้อจำกัดของการนำเข้า-ส่งออกสินค้า	120	75	62.5
- ความไม่สงบบริเวณชายแดน	120	42	35.0
- ขั้นตอนและกฎระเบียบของประเทศคู่ค้า	120	71	59.2
- อำนาจซื้อของประชาชนในพื้นที่	120	56	46.7
- ค่าใช้จ่ายนอกระบบ	120	61	50.8

ที่มา : จากการศึกษา

ก.2 ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้าชายแดนโดยทั่วไป ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งแต่ละรายจะมีปัญหาของการค้าชายแดนทั่วไปได้มากกว่าหนึ่งปัญหานั้น ปัญหาที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือปัญหาในเรื่องของขั้นตอนและกฎระเบียบของประเทศคู่ค้า มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหาถึงร้อยละ 63.0 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นปัญหาของข้อจำกัดในการนำเข้าหรือส่งออกของสินค้าบางชนิดซึ่งสอดคล้องกับปัญหาของผู้ประกอบการ โดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหา จำนวนร้อยละ 56.5 ส่วนปัญหาที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยที่สุดคือปัญหาของอำนาจซื้อของประชาชนในพื้นที่ มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เห็นว่าเป็นปัญหาจำนวนร้อยละ 25.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดน โดยทั่วไปของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดเชียงราย

ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนโดยทั่วไป	เจ้าหน้าที่ภาครัฐ		
	จำนวนรวม (ราย)	จำนวนที่เห็นว่าเป็นปัญหา	
		จำนวน	ร้อยละ
- การปิดจุดผ่านแดน	92	36	39.1
- การแข่งขันในตลาด	92	35	38.8
- ข้อจำกัดของการนำเข้า-ส่งออกสินค้า	92	52	56.5
- ความไม่สงบบริเวณชายแดน	92	44	47.8
- ขั้นตอนและกฎระเบียบของประเทศคู่ค้า	92	58	63.0
- อำนาจซื้อของประชาชนในพื้นที่	92	23	25.0
- ค่าใช้จ่ายนอกระบบ	92	32	34.8

ที่มา : จากการศึกษา

ข. ปัญหาและอุปสรรคการค้าขายแดนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร

ข.1 ในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ปัญหาการค้าและอุปสรรคทางการค้าทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการแต่ละรายจะมีปัญหาได้มากกว่าหนึ่งปัญหานั้น พบว่าปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือปัญหาทางการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดนในการขนส่งทั้งในระบบและนอกระบบซึ่งส่งผลให้ต้นทุนของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น โดยมีผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 53.3 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเห็นว่าเป็นปัญหา รองลงมาเป็นปัญหาทางด้านภาษาที่ใช้ในการติดต่อธุรกิจ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะมีผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 43.3 เห็นว่าเป็นปัญหา ส่วนปัญหาที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยที่สุด คือปัญหาทางการติดต่อสื่อสารที่ไม่สะดวกเนื่องจากในปัจจุบันระบบการสื่อสารของไทย สามารถที่จะครอบคลุมระยะทางของการสื่อสารได้ทั่วถึงบริเวณชายแดนทั้งของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นปัญหานี้จึงมีผู้ประกอบการที่มีปัญหาเพียงร้อยละ 24.2 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร ของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ปัญหาและอุปสรรคทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร	ผู้ประกอบการค้าชายแดน		
	จำนวนรวม (ราย)	จำนวนที่เห็นว่าเป็นปัญหา	
		จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- การคมนาคมไม่สะดวก	120	42	35.0
- การเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดน	120	64	53.3
- ระบบการชำระเงินและอัตราแลกเปลี่ยน	120	48	40.0
- การติดต่อสื่อสารไม่สะดวก	120	29	24.2
- ภาษาที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ	120	52	43.3

ที่มา : จากการศึกษา

ข.2 ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการสื่อสาร จากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งแต่ละรายจะมีปัญหาและอุปสรรคทางด้านนี้ได้มากกว่าหนึ่งปัญหานั้น พบว่า ปัญหาทางด้านภาษาที่ใช้ในการติดต่อ เป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดซึ่ง ใกล้เคียงกับปัญหาของผู้ประกอบการ คือจำนวนร้อยละ 51.1 ปัญหาทางด้าน การติดต่อสื่อสารและ การคมนาคมที่ไม่สะดวกเป็นปัญหารองลงมาที่ใกล้เคียงกัน มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหา จำนวนร้อยละ 44.6 และ 42.4 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหาและ อุปสรรคน้อยที่สุดคือปัญหาทางด้าน การเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ได้ เป็นผู้มีการะของค่าใช้จ่ายส่วนนี้ จึงมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เห็นว่าเป็นปัญหาจำนวนร้อยละ 30.4 ดัง แสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ปัญหาและอุปสรรคทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการสื่อสาร ของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงราย

ปัญหาและอุปสรรคทางด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและการสื่อสาร	เจ้าหน้าที่ภาครัฐ		
	จำนวน (ราย)	จำนวนที่เห็นว่าเป็นปัญหา	
		จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- การคมนาคมไม่สะดวก	92	39	42.4
- การเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดน	92	28	30.4
- ระบบการชำระเงินและอัตราแลกเปลี่ยน	92	32	34.8
- การติดต่อสื่อสารไม่สะดวก	92	41	44.6
- ภาษาที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ	92	47	51.1

ที่มา: จากการศึกษา

ค. ปัญหาและอุปสรรคการค้าชายแดนทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ

ค.1 ในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ปัญหาและอุปสรรคการค้าทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ซึ่งแต่ละรายจะมีปัญหาทางด้านนี้ได้มากกว่าหนึ่งปัญหา พบว่าปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาทางด้านขั้นตอนและระเบียบของการขอใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออก สำหรับสินค้าบางประเภทซึ่งมีผู้ประกอบการที่เห็นว่ามีปัญหาจำนวนร้อยละ 59.2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือปัญหาทางด้านอัตราภาษีอากรขาเข้าที่สูงมีผู้ประกอบการยังเห็นว่าเป็นปัญหาเนื่องจากยังไม่เห็นผลในทางปฏิบัติของการตกลงทางด้านการค้ากับประเทศคู่ค้า ซึ่งจะส่งผลให้อัตราอากรลดต่ำลง มีผู้ประกอบการที่มีปัญหาทางด้านนี้จำนวนร้อยละ 58.3 ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยที่สุดคือ ปัญหาทางด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน มีผู้ประกอบการที่มีปัญหาจำนวนร้อยละ 30.8 ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านกฎหมาย และมาตรการทางภาครัฐของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ปัญหาด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ	ผู้ประกอบการค้าชายแดน		
	จำนวนรวม (ราย)	จำนวนที่เห็นว่าเป็นปัญหา	
		จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ขั้นตอน พิธีการทางศุลกากร	120	61	50.8
- อัตราภาษีอากรขาเข้าที่สูง	120	70	58.3
- ขั้นตอนและกฎระเบียบของการขอ ใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออก	120	71	59.2
- ความซ้ำซ้อนของหน่วยงานทางราชการ	120	53	44.2
- การขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ เอกชน	120	37	30.8
- เป้าหมายที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ของหน่วยงานภาครัฐ	120	56	46.7
- นโยบายภาครัฐไม่ชัดเจน	120	47	39.2

ที่มา : จากการศึกษา

ค.2 ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ผลการศึกษาที่ได้จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ โดยกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายสามารถมีปัญหาดังกล่าวได้มากกว่าหนึ่งปัญหานั้น พบว่ามีปัญหาการซ้ำซ้อนของหน่วยงานทางราชการมากที่สุด โดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เห็นว่าเป็นปัญหามากกว่าร้อยละ 63.0 รองลงมาคือปัญหาซึ่งสอดคล้องกับปัญหาของผู้ประกอบการ คือปัญหาทางด้านขั้นตอนและกฎระเบียบของการขอใบอนุญาตการนำเข้าหรือส่งออกของสินค้าต้องจำกัดบางประเภท มีเจ้าหน้าที่รัฐเห็นว่าเป็นปัญหาหรืออุปสรรคมากกว่าร้อยละ 62.0 ส่วนปัญหาที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด มีอยู่ด้วยกัน 3 ปัญหาเท่านั้น คือปัญหาทางด้านอัตราอากรขาเข้าที่สูง ปัญหาทางด้านความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและเอกชน และปัญหาของนโยบายภาครัฐไม่ชัดเจน มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเห็นว่าเป็นปัญหามากกว่าร้อยละ 28.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ปัญหาและอุปสรรคทางด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงราย

ปัญหาด้านกฎหมายและมาตรการทางภาครัฐ	เจ้าหน้าที่ภาครัฐ		
	จำนวน (ราย)	จำนวนที่เห็นว่าเป็นปัญหา	
		จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ขั้นตอน พิธีการทางศุลกากร	92	29	31.5
- อัตราภาษีอากรขาเข้าที่สูง	92	26	28.3
- ขั้นตอนและกฎระเบียบของการขอ ใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออก สินค้าบางประเภท	92	57	62.0
- ความซ้ำซ้อนของหน่วยงานทางราชการ	92	58	63.0
- การขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ เอกชน	92	26	28.3
- เป้าหมายที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของ หน่วยงานภาครัฐ	92	49	53.3
- นโยบายภาครัฐไม่ชัดเจน	92	26	28.3

ที่มา : จากการศึกษา

2) ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้า

ผลการศึกษาปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ใน การศึกษานี้จะแบ่งข้อมูลที่ได้เป็นสามประเด็นหลัก คือปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้า สินค้า มูลค่าของการลักลอบหรือการค้านอกระบบ และแนวโน้มในอนาคตของการลักลอบนำเข้า สินค้า ดังนี้คือ

ก. ในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ก.1 ปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้าสินค้า

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในพื้นที่ จำนวน 120 ราย ซึ่งแต่ละราย จะระบุถึงปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้าสินค้าได้มากกว่าหนึ่งปัจจัยและสาเหตุ ผลการ ศึกษาพบว่า ปัจจัยและสาเหตุอันดับแรกของการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จาก ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนเกิดจากปัญหาอัตราภาษีอากรนำเข้าที่สูง และ การประเมินราคาสินค้าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณค่าภาษีอากรสูงเกินราคาตลาด โดยมีระดับ คะแนนเฉลี่ย 3.78 ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยและสาเหตุในอันดับแรก ปัจจัยและสาเหตุอันดับรองลงมา คือ สภาพของภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการลักลอบนำเข้าสินค้าได้ง่าย มีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.68 ส่วนปัจจัยและสาเหตุอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการลักลอบที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดสามอันดับ คือความ สัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่หรืออิทธิพลของกลุ่มผู้ประกอบการ ทศนคติค่านิยมของผู้บริโภค และ อัตราค่าล้างของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและเครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามสินค้าที่ลักลอบ นำเข้า มิใช่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.22 ,3.11 และ 3.02 ตามลำดับ ดัง แสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงรายในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน จำนวน 120 ราย

ปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้าสินค้า (การค่านอกระบบ)	ระดับความสำคัญของปัจจัยและสาเหตุในการลักลอบนำเข้าสินค้า					คะแนนเฉลี่ย	อันดับที่
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
- สภาพของภูมิประเทศ	31	37	39	8	5	3.68	2
- ปัญหาทางด้านความมั่นคงและการปิดจุดผ่านแดน	8	39	45	25	3	3.24	7
- ราคาของสินค้าชนิดเดียวกันที่ต่ำกว่าภายในประเทศ	15	35	57	12	1	3.43	3
- อัตราภาษีอากรนำเข้าสูงและการประเมินราคาต้นทุนของสินค้าที่สูงเกินจริง	29	42	44	2	3	3.78	1
- ระเบียบ ขั้นตอน ของพิธีการทางศุลกากร	14	37	54	12	3	3.39	4
- ปัญหาการชำระภาษีรายได้สรรพากรหรือค่าธรรมเนียม	20	25	57	15	3	3.37	5
- อัตราค่าลงและเครื่องมือที่ใช้ของเจ้าหน้าที่	10	30	44	24	12	3.02	10
- อิทธิพลและความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้ประกอบการกับเจ้าหน้าที่	12	28	56	22	2	3.22	8
- ข้อจำกัดทางใบอนุญาตนำเข้าของสินค้า	11	27	66	13	3	3.25	6
- ทักษะคดี ค่านิยมของผู้บริโภค	9	27	57	22	5	3.11	9

ที่มา : จากการศึกษา

ก.2 มูลค่าของการลักลอบนำเข้าสินค้า

มูลค่าการลักลอบนำเข้าสินค้าโดยไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ซึ่งเป็นการค้าที่ไม่ชำระค่าภาษีอากรหรือการค้านอกระบบในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 120 ราย พบว่าผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงรายจำนวนร้อยละ 40.8 มีความเห็นว่าจำนวนของการค้านอกระบบจะมีมูลค่าน้อยกว่ามูลค่าของการค้าในระบบ ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 25.0 มีความเห็นว่ามูลค่าของการค้านอกระบบจะมีมูลค่าเท่ากับการค้าในระบบ ส่วนผู้ประกอบการจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 4.1 มีความเห็นว่าการค้านอกระบบจะมีมูลค่ามากกว่าการค้าในระบบสามเท่า ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 มูลค่าของการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงรายในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน

มูลค่าการค้านอกระบบในมุมมองของผู้ประกอบการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- น้อยกว่า	49	40.8
- เท่ากัน	30	25.0
- มากกว่าหนึ่งเท่า	8	6.7
- มากกว่าสองเท่า	17	14.2
- มากกว่าสามเท่า	5	4.1
- มากกว่าสามเท่าขึ้นไป	11	9.2
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ก.3 แนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้า

แนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากรหรือการค้านอกระบบในพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจำนวนร้อยละ 69.1 มีความเห็นว่าจะมีแนวโน้มที่ลดลง ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 14.2 มีความเห็นว่าแนวโน้มของการลักลอบจะเท่าเดิม และผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 14.2 มีความเห็นว่าจะมีแนวโน้มของการลักลอบเพิ่มมากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 แนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงรายในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน

แนวโน้มของการค้าในระบบในมุมมองของผู้ประกอบการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ลดลง	83	69.1
- เท่าเดิม	20	16.7
- เพิ่มขึ้น	17	14.2
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ข. ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ข.1 ปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้าสินค้า

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยและสาเหตุอันดับแรกของการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน คือสภาพของภูมิประเทศที่เอื้อต่อการลักลอบนำเข้าสินค้าทำได้ง่าย โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยที่ 3.61 ปัจจัยและสาเหตุอันดับรองลงมา คือข้อจำกัดเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตหรือใบรับรองนำเข้าสินค้านำเข้ารวมทั้งการลักลอบลิขสิทธิ์ โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.68 และที่กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความเห็นว่าเป็นปัจจัยหรือสาเหตุที่น้อยที่สุด คือปัญหาของการชำระภาษีตามรายได้ประจำปีหรือภาษีสรรพากร และค่าธรรมเนียมที่พึงต้องชำระจากเงินใจของสินค้าบางประเภท โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.17 ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงรายในมุมมองของ
เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 92 ราย

ปัจจัยและสาเหตุของการลักลอบ นำเข้าสินค้า (การค้ำอกระบบ)	ระดับความสำคัญของปัจจัยและสาเหตุ ในการลักลอบนำเข้าสินค้า					คะแนน เฉลี่ย	อันดับ ที่
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
- สภาพของภูมิประเทศ	31	24	17	10	10	3.61	1
- ปัญหาทางด้านความมั่นคง และการปิดจุดผ่านแดน	13	32	35	7	5	3.45	5
- ราคาของสินค้าชนิดเดียวกัน ที่ต่ำกว่าภายในประเทศ	12	38	32	9	1	3.55	3
- อัตราภาษีอากรนำเข้าสูงและ การประเมินราคาต้นทุนของ สินค้าที่สูงเกินจริง	7	40	30	9	6	3.36	6
- ระเบียบ ขั้นตอน ของพิธีการ ทางศุลกากร	12	21	40	12	7	3.21	9
- ปัญหาการชำระภาษีรายได้ สรรพากรหรือค่าธรรมเนียม	6	30	33	20	3	3.17	10
- อัตรากำลังและเครื่องมือที่ใช้ ของเจ้าหน้าที่	8	26	40	16	2	3.24	8
- อิทธิพลและความสัมพันธ์ ส่วนตัวของผู้ประกอบการ กับเจ้าหน้าที่	12	38	29	9	4	3.49	4
- ข้อจำกัดทางใบอนุญาต นำเข้าของสินค้า	13	37	33	9	-	3.59	2
- ทัศนคติ ค่านิยมของผู้บริโภค	9	25	47	10	1	3.34	7

ที่มา : จากการศึกษา

ข.2 มูลค่าของการลักลอบนำเข้าสินค้า

มูลค่าการลักลอบนำเข้าสินค้าโดยไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ซึ่งเป็นการค้าที่ไม่ชำระค่าภาษีอากรหรือการค้านอกระบบในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 92 ราย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงรายจำนวนร้อยละ 56.5 มีความเห็นว่าจำนวนของการค้านอกระบบจะมีมูลค่าน้อยกว่ามูลค่าของการค้าในระบบ เจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวนร้อยละ 20.7 มีความเห็นว่ามูลค่าของการค้านอกระบบจะมีมูลค่ามากกว่าการค้าในระบบหนึ่งเท่า ส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เห็นว่าการค้านอกระบบจะมากกว่าสองเท่าและสามเท่าขึ้นไปเมื่อเทียบกับการค้าในระบบจะมีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 5.4

ตารางที่ 4.22 มูลค่าการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงรายในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

มูลค่าการค้านอกระบบในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มูลค่าของการค้านอกระบบเมื่อเปรียบเทียบกับการค้าในระบบ		
- น้อยกว่า	52	56.5
- เท่ากัน	8	8.7
- มากกว่าหนึ่งเท่า	19	20.7
- มากกว่าสองเท่า	5	5.4
- มากกว่าสามเท่า	3	3.3
- มากกว่าสามเท่าขึ้นไป	5	5.4
จำนวนรวม	92	100

ที่มา : จากการศึกษา

ข.3 แนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้า

แนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร หรือการค้านอกระบบในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาที่ได้พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนจำนวนร้อยละ 75.0 มีความเห็นว่าการค้านอกระบบมีแนวโน้มที่ลดลง ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 15.2 เห็นว่าแนวโน้มของการลักลอบจะเพิ่มขึ้น และผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 9.8 มีความเห็นว่าจะมีแนวโน้มของการลักลอบที่เท่าเดิม ดังแสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 แนวโน้มของการลักลอบนำเข้าสินค้าในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ในมุมมองของ
เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

แนวโน้มของการค้าในระบบในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ลดลง	69	75.0
- เท่าเดิม	9	9.8
- เพิ่มขึ้น	14	15.2
จำนวนรวม	92	100

ที่มา : จากการศึกษา

4.4 ผลกระทบของมาตรการทางภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้า

1) ในมุมมองของผู้ประกอบการค้าชายแดน

จากมาตรการเข้มงวดทางกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ไม่ได้ผ่านพิธีการทางศุลกากรหรือชำระภาษีอากรโดยถูกต้องและถือว่าการค้านอกระบบนั้น ในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาที่ได้จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 120 ราย โดยการใช้วิธีการถ่วงน้ำหนักเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ยพิจารณาหาค่าระดับของผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จากข้อมูลที่ได้ พบว่าผลกระทบที่ผู้ประกอบการค้าชายแดนเห็นว่าส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนมากที่สุดคือผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อมูลค่าการค้าโดยรวมที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.86 รองลงมาคือผลกระทบที่มีต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน เช่น อัตราการจ้างงาน ระบบเงินหมุนเวียนในวงจรธุรกิจ การโยกย้ายฐานการค้า ฯลฯ ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.57 และผลกระทบที่เป็นปฏิกิริยาด้านลบของประเทศคู่ค้า ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.43 ดังแสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 มาตรการเข้มงวดทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย
 ในมุมมองของผู้ประกอบการ จำนวน 120 ราย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก มาตรการเข้มงวดทางกฎหมาย	ระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้น					คะแนน เฉลี่ย	อันดับ ที่
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
- ผลกระทบต่อมูลค่าของ การค้าโดยรวม	39	34	40	5	2	3.86	1
- ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว	7	37	46	20	10	3.09	4
- ผลกระทบด้านลบต่อ ประเทศคู่ค้า	21	33	46	17	3	3.43	3
- ผลกระทบด้านความมั่นคง	4	30	54	15	17	2.91	5
- ผลกระทบต่อ โครงสร้างทาง เศรษฐกิจของชุมชนโดยรวม	21	42	47	5	5	3.57	2

ที่มา : จากการศึกษา

2) ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

การศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้มาตรการทางด้านกฎหมาย ในการป้องกันและปราบปรามการค้าลักลอบนำเข้าสินค้าที่เข้มงวดของภาครัฐ ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 92 ราย พบว่าผลกระทบที่กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนเห็นว่าส่งผลกระทบมากที่สุด คือผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อมูลค่าการค้าโดยรวมที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.37 รองลงมาคือผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน เช่น อัตราการจ้างงาน ระบบเงินหมุนเวียนในวงจรการค้า การโยกย้ายฐานการค้า ฯลฯ ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.20 ส่วนผลกระทบที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือผลกระทบทางด้านความมั่นคง ที่ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.61 ดังแสดงในตารางที่ 4.25

All rights reserved

ตารางที่ 4.25 มาตรการเข้มงวดทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย
ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 92 ราย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก มาตรการเข้มงวดทางกฎหมาย	ระดับของผลกระทบที่เกิดขึ้น					คะแนน เฉลี่ย	อันดับ ที่
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
- ผลกระทบต่อมูลค่าของ การค้าโดยรวม	10	35	30	13	4	3.37	1
- ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว	6	20	26	26	14	2.76	4
- ผลกระทบด้านลบต่อ ประเทศคู่ค้า	4	26	40	21	1	3.12	3
- ผลกระทบด้านความมั่นคง	4	18	24	30	16	2.61	5
- ผลกระทบต่อโครงสร้างทาง เศรษฐกิจของชุมชนโดยรวม	13	21	31	25	2	3.20	2

ที่มา : จากการศึกษา

4.5 ความคิดเห็นและการปรับตัวของผู้ประกอบการค้าชายแดนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐในจังหวัด เชียงรายอันเนื่องมาจากโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐ

1) ความคิดเห็นและการปรับตัวของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ผลการศึกษาในเรื่องความคิดเห็นและการปรับตัวของผู้ประกอบการค้าชายแดน ในจังหวัด
เชียงรายอันเนื่องมาจากโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐ จะประกอบไปด้วยระดับความรู้และความ
เข้าใจของผู้ประกอบการค้าชายแดนต่อโครงการหรือ นโยบายทางภาครัฐ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง
รูปแบบทางการค้า และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า ดังนี้คือ

ก. ความรู้และความเข้าใจของผู้ประกอบการต่อโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐ

(1) ระดับความรู้ ความเข้าใจในนโยบายหรือโครงการต่างๆ ทางภาครัฐ เช่น โครงการ
สิทธิเสรีภาพเศรษฐกิจ การตกลงเปิดเสรีทางการค้า (FTA) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ฯลฯ
ของผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย พบว่าส่วนมากจะทราบแต่ยังไม่เข้าใจในรายละเอียด
โดยคิดเป็นร้อยละ 73.3 ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย และมีเพียง
ร้อยละ 11.7 ที่ไม่ทราบข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 4.26

เลขหมู่.....

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๑/๗๖

381

๗ 478 ก

c.4

(2) จากการปรับระบบการทำงานของกรมศุลกากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการค้าชายแดนโดยตรง เช่น การนำระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (EDI) มาใช้ การจัดระดับของผู้นำเข้า – ส่งออก ฯลฯ พบว่าผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่ทราบและไม่เข้าใจในเรื่องนี้มีจำนวนร้อยละ 36.7 ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 32.5 ทราบแต่ยังไม่เข้าใจในรายละเอียด ส่วนผู้ประกอบการที่เหลือจำนวนร้อยละ 30.8 ทราบและเข้าใจในการปรับระบบดังกล่าว ดังแสดงในตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 ความรู้ ความเข้าใจในโครงการหรือ นโยบายทางภาครัฐของผู้ประกอบการค้าชายแดน ในจังหวัดเชียงราย

ความรู้ ความเข้าใจในโครงการหรือ นโยบายทางภาครัฐ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อนโยบายและ โครงการภาครัฐ	(120)	(100)
- ไม่ทราบเลย	14	11.7
- ทราบแต่ไม่เข้าใจในรายละเอียด	88	73.3
- ทราบอย่างละเอียดจากการติดตามข่าวสาร	16	13.3
- ทราบอย่างละเอียดเนื่องจากมีส่วนร่วมในการจัดทำ	2	1.7
2. ความรู้ ความเข้าใจในการปรับระบบการทำงานของกรมศุลกากร	(120)	(100)
- ไม่ทราบและไม่เข้าใจ	44	36.7
- ทราบแต่ยังไม่เข้าใจในรายละเอียด	39	32.5
- ทราบและเข้าใจในรายละเอียด	37	30.8

ที่มา : จากการศึกษา

ข. แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย อันเนื่องมาจากโครงการหรือ นโยบายทางภาครัฐในความเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดน พบว่าผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 37.4 มีความเห็นว่ารูปแบบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงรายจะเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ผู้ประกอบการอีกจำนวนร้อยละ 39.2 เห็นว่าน่าจะเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ส่วนผู้ประกอบการที่เห็นว่าไม่เปลี่ยนแปลงเลยและเห็นว่าจะเปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด มีจำนวนร้อยละ 11.7 เท่ากัน ดังแสดงในตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ในมุมมอง
ของผู้ประกอบการค้าชายแดน

มุมมองของผู้ประกอบการต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้า	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ไม่เปลี่ยนแปลง	14	11.7
- เปลี่ยนแปลงเล็กน้อย	47	39.2
- เปลี่ยนแปลงมาก	45	37.4
- เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	14	11.7
จำนวนรวม	120	100

ที่มา : จากการศึกษา

ค. ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดน ในจังหวัดเชียงรายต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้าชายแดน เพื่อยกระดับให้เป็นมาตรฐานสากลของการค้าระหว่างประเทศและสอดคล้องกับนโยบายหรือโครงการของภาครัฐ รวมทั้งการเตรียมพร้อมของผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย แสดงในตารางที่ 4.28 ดังนี้คือ

(1) กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงรายจำนวนร้อยละ 48.3 เห็นว่าในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการค้าชายแดนจังหวัดเชียงรายให้เป็นมาตรฐานสากล จะต้องใช้เวลามากกว่า 3 ปีขึ้นไป แต่ผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 40.8 เห็นว่าจะใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงภายใน 2 – 3 ปี เท่านั้น และมีผู้ประกอบการเป็นส่วนน้อยประมาณร้อยละ 6.7 ที่เห็นว่าพร้อมแล้ว

(2) การปรับตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการค้าชายแดนนั้น พบว่าผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 65.9 พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการค้าให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ โดยมีผู้ประกอบการจำนวนร้อยละ 10.0 ที่จะไม่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้า ส่วนผู้ประกอบการที่เหลือจะมีทั้งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าใหม่ทั้งหมด และบางส่วนจะ โยกย้ายฐานการค้า

ตารางที่ 4.28 ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการค้าชายแดนและผู้ประกอบการใน
จังหวัดเชียงราย

ความพร้อมในการปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการค้า	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ความพร้อมของการค้าชายแดนจังหวัดเชียงรายในการปรับตัวเพื่อยกระดับการค้าให้เป็นมาตรฐานสากล	(120)	(100)
- พร้อมแล้ว	8	6.7
- ภายใน 1 ปี	5	4.2
- ภายใน 2-3 ปี	49	40.8
- มากกว่า 3 ปีขึ้นไป	58	48.3
2. ความเตรียมพร้อมของผู้ประกอบการต่อรูปแบบทางการค้าที่จะเปลี่ยนไป	(120)	(100)
- ไม่เปลี่ยนแปลง	12	10.0
- เปลี่ยนรูปแบบให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ	79	65.9
- เปลี่ยนรูปแบบใหม่ทั้งหมด	22	18.3
- โยกย้ายฐานการค้า	7	5.8

ที่มา : จากการศึกษา

2) ความคิดเห็นและความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ความคิดเห็นและความพร้อมของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนของจังหวัดเชียงรายอันเนื่องมาจากโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐนั้น ในการศึกษาที่แบ่งข้อมูลออกเป็น ระดับความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า ดังนี้คือ

ก. ความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐ

ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในนโยบายหรือโครงการของรัฐโดยทั่วไปที่มีต่อพื้นที่จังหวัดเชียงรายและการปรับระบบการทำงานของกรมศุลกากร ผลการศึกษาที่ได้มีดังนี้

(1) ระดับความรู้ ความเข้าใจในนโยบายหรือโครงการต่างๆ ทางภาครัฐ เช่น จากโครงการดีเยี่ยมเศรษฐกิจ การตกลงเปิดเสรีทางการค้าระหว่างไทยกับจีนฯลฯ ของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย พบว่าส่วนมากจะทราบแต่ยังไม่เข้าใจในรายละเอียด โดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีความเห็นจำนวนร้อยละ 60.9 และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่

ทราบและเข้าใจในรายละเอียดโดยการติดตามจากข่าวสารจำนวนร้อยละ 30.4 ทราบและเข้าใจในรายละเอียดเนื่องจากมีส่วนร่วมในโครงการจำนวนร้อยละ 7.6 และมีเพียงร้อยละ 1.1 ที่ไม่ทราบข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 4.29

(2) ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการปรับระบบการทำงานของกรมศุลกากร เช่น การนำระบบ EDI มาใช้ การจัดระดับของผู้นำเข้า – ส่งออก ฯลฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ทราบและเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมีจำนวนร้อยละ 55.4 เจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวนร้อยละ 32.6 ทราบแต่ยังไม่เข้าใจในรายละเอียด และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ไม่ทราบและไม่เข้าใจในเรื่องนี้มีจำนวนร้อยละ 12.0 ดังแสดงในตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ความรู้ ความเข้าใจในนโยบายทางภาครัฐของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย

ความรู้ ความเข้าใจในโครงการหรือนโยบายทางภาครัฐ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ระดับความรู้ ความเข้าใจ ต่อนโยบายและโครงการภาครัฐ	(92)	(100)
- ไม่ทราบเลย	1	1.1
- ทราบแต่ไม่เข้าใจในรายละเอียด	56	60.9
- ทราบอย่างละเอียดจากการติดตามข่าวสาร	28	30.4
- ทราบอย่างละเอียดเนื่องจากมีส่วนร่วมในการจัดทำ	7	7.6
2. ความรู้ ความเข้าใจในการปรับระบบการทำงานของกรมศุลกากร	(92)	(100)
- ไม่ทราบและไม่เข้าใจ	11	12.0
- ทราบแต่ยังไม่เข้าใจในรายละเอียด	30	32.6
- ทราบและเข้าใจในรายละเอียด	51	55.4

ที่มา: จากการศึกษา

ข. แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าของจังหวัดเชียงราย อันเนื่องมาจากนโยบายหรือโครงการทางภาครัฐต่างๆ จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผลการศึกษาพบว่า มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวนร้อยละ 45.6 ที่เห็นว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงมาก เจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวน

ร้อยละ 27.2 ที่เห็นว่าจะเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย และในส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เห็นว่าจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง มีจำนวนร้อยละ 10.9 ดังแสดงในตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

มุมมองของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้า	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
- ไม่เปลี่ยนแปลง	10	10.9
- เปลี่ยนแปลงเล็กน้อย	25	27.2
- เปลี่ยนแปลงมาก	42	45.6
- เปลี่ยนแปลงมากที่สุด	15	16.3
จำนวนรวม	92	100

ที่มา : จากการศึกษา

ค. ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการค้า

สำหรับความพร้อมในการปรับตัว เพื่อยกระดับของการค้าชายแดนของจังหวัดเชียงราย ในปัจจุบัน ให้เปลี่ยนเป็นการค้าที่เป็นมาตรฐานสากลของการค้าระหว่างประเทศ และความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีหน้าที่ดูแลการค้าดังกล่าวจากผลการศึกษาที่ได้มีดังนี้คือ

(1) ในเรื่องของความพร้อมในการปรับตัวเพื่อยกระดับการค้านั้น กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวนร้อยละ 46.8 เห็นว่ายังต้องใช้เวลาในการปรับตัวอีกประมาณ 2 – 3 ปี เจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวนร้อยละ 21.7 เห็นว่าต้องใช้เวลามากกว่า 3 ปี ขึ้นไปสำหรับการปรับตัว และกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เหลือและเห็นว่าพร้อมแล้ว มีจำนวนร้อยละ 14.1 ดังแสดงในตารางที่ 4.31

(2) สำหรับความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าดังกล่าว พบว่ามีเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นถึงจำนวนร้อยละ 67.4 ว่าเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรทางภาครัฐ มีความรู้ความสามารถเพียงพอแล้วแต่ยังขาดในเรื่องของอัตรากำลังเท่านั้น ส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เห็นว่าบุคลากรภาครัฐมีความรู้ความสามารถ และอัตรากำลังที่เพียงพอแล้ว มีจำนวนร้อยละ 28.3 และกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เห็นว่าบุคลากรทางภาครัฐไม่มีทั้งความรู้ความสามารถ และอัตรากำลังไม่เพียงพอ มีจำนวนร้อยละ 4.3 ดังแสดงในตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการค้าชายแดนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐใน
จังหวัดเชียงราย

ความพร้อมในการปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการค้า	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1. ความพร้อมของการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ในการ ปรับตัวเพื่อยกระดับการค้าให้เป็นมาตรฐานสากล	(92)	(100)
- พร้อมแล้ว	13	14.1
- ภายใน 1 ปี	16	17.4
- ภายใน 2-3 ปี	43	46.8
- มากกว่า 3 ปีขึ้นไป	20	21.7
2. ความพร้อมของบุคลากรภาครัฐ	(92)	(100)
- มีความรู้ความสามารถแต่อัตรากำลังไม่พอ	62	67.4
- มีความรู้ความสามารถและอัตรากำลังเพียงพอ	26	28.3
- ไม่มีความรู้ความสามารถและอัตรากำลังไม่พอ	4	4.3

ที่มา : จากการศึกษา